

64-72-105/1
19.10.18

У спеціалізовану вчену раду Д 35.052.11
у Національному університеті "Львівська політехніка"

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію

Голубчак Катерини Тарасівни на тему: «Архітектурно-планувальна
організація духовно-реколекційних центрів Української Греко-
Католицької Церкви» поданої на здобуття наукового ступеня кандидата
архітектури за спеціальністю

18.00.02 - архітектура будівель та споруд

Актуальність теми дисертації. На сучасному етапі розвитку суспільства проблема духовності набуває все більшої актуальності та потребує особливої уваги фахівців. Потреба формування і пропагування у суспільстві системи загальнолюдських та духовних цінностей зумовила нагальну необхідність пошуку нових прийомів та засобів поширення в суспільстві духовних знань і відповідних норм суспільного буття.

Однією з конфесій, що динамічно розвивається в духовно-культурному просторі України є греко-католицька. Регіон Західної України – історично зумовлений ареал поширення її впливу та розташування парафій. Зважаючи на підпорядкування, форми залучення вірян до церковного життя і особливості духовних практик, Українська Греко-Католицька Церква пропонує сучасні підходи до формування особистості та посилення духовної складової у соціокультурному житті України.

Тому, особливої актуальності набуває створення об'єктів, новітніх за значенням та архітектурно-просторовими рішеннями, які зосереджують в собі комплекс функцій духовного розвитку, дозвілля, відпочинку, навчання, творчості, оздоровлення, а саме – духовно-реколекційних центрів (ДРЦ), що є об'єктом дослідження дисертації К.Т.Голубчак.

Відтак, потребує концептуалізації функціональна та планувальна структура таких центрів, принципи їх містобудівної організації, інтеграції у сформоване містобудівне середовище, особливостей образно-стилістичної кореляції з

об'єктами, що мають історико-архітектурну цінність. На вирішення широкого діапазону завдань авторка як фахівець, що має досвід проектування таких об'єктів, спрямовує свої дослідницькі зусилля і пропонує вдале, на мою думку, бачення їх розв'язання.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація Голубчак Катерини Тарасівни складається з анотації, змісту, вступу, трьох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації - 181 сторінка текстової частини, 62 сторінки з рисунками і таблицями, 156 найменувань використаних джерел та 4 додатки на 17 сторінках.

У вступі дисертації сформульовані основні положення наукового дослідження: обґрунтовано актуальність обраної теми роботи, зазначені мета, завдання, об'єкт, предмет, межі та методи дослідження. Сформульовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У Першому розділі "**Стан дослідження та передумови архітектурної організації духовно-реколекційних центрів**" проведено вивчення та систематизацію низки наукових праць, що складають науково-методичну основу дослідження. Спираючись на проведений аналіз, автор робить висновок про недостатній рівень вивчення питань архітектурно-планувальної організації духовно-реколекційних центрів.

Автором визначено основні етапи формування духовно-реколекційних центрів на території України. Заслуговують уваги результати аналізу світового досвіду формування досліджуваних об'єктів, які ілюструють широку номенклатуру їх типів. Опрацювання значної кількості матеріалу з питань архітектурної організації ДРЦ в країнах Америки та Європи дозволило виявити важливі для дослідження тенденції розвитку ДРЦ. У свою чергу виявлено, що вітчизняна база, розвинена в основному за радянські часи, є застарілою.

Другий розділ "**Методичні засади дослідження архітектурної організації духовно-реколекційних центрів УГКЦ**" присвячений побудові загальної методики дослідження, яка сформована відповідно до поставленої мети і завдань роботи та здійснюється впродовж шести послідовних етапів.

Подано аналіз застосованих методів дослідження на емпіричному та теоретичному рівнях. Розкрита суть цих методів та послідовність їх використання в роботі. Застосування комплексу методів дозволили окреслити містобудівні, архітектурно-планувальні, функціональні особливості досліджуваних об'єктів. На основі систематизації досвіду проектування ДРЦ виявлено комплекс чинників (канонічні, архітектурно-містобудівні, природно-кліматичні, екологічні тощо) та ступінь їх впливу на формування архітектури духовно-реколекційних центрів. Представлено авторську класифікацію духовно-реколекційних центрів за різними критеріями.

У третьому розділі "**Рекомендації щодо архітектурно-планувальної організації духовно-реколекційних центрів УГКЦ**" розкрито суть основних принципів формування духовно-реколекційних центрів, подано пропозиції щодо типології ДРЦ: парафіяльні (катехитичні) центри, паломницькі центри і реколекційні центри, розроблені моделі їх функціонально-планувальної структури, подані рекомендації оптимальних площ приміщень для кожного типу. Сформульовані в розділі рекомендації щодо проектування ДРЦ охоплюють всі сфери їх організації - розміщення в структурі населеного пункту, генеральний план території, об'ємно-планувальні та архітектурно-композиційні рішення, засоби їх архітектурно-художньої виразності.

Висновки дисертації відповідають її змісту, конкретно та лаконічно висвітлюють основні наукові результати.

Наукова новизна отриманих результатів.

Аналіз та систематизація значного пласту теоретичного та практичного матеріалу, концепцій та підходів до архітектури та узагальнення значного обсягу наукових знань дають підставу стверджувати, що дане дослідження робить значний внесок у теорію та практику архітектури та може стати теоретико-методологічною підставою для наукового базису та доповненням нормативно-правової бази. У даному дослідженні отримано ряд нових наукових положень, серед яких наступне:

- систематизовано результати теоретичних досліджень з поставленої проблеми та досвіду проектування духовно-реколекційних центрів та виявлено закономірності та перспективні тенденції проектування закладів даного типу;
- встановлено передумови формування ДРЦ УГКЦ в сучасних умовах;
- вдосконалено аналіз релігійно-інституційної мережі УГКЦ на теренах Західної України з ціллю виявлення доцільності та перспектив створення мережі ДРЦ УГКЦ;
- вперше на основі сформованих типологічних основ проектування ДРЦ УГКЦ, розроблено теоретичні моделі їх функціонально-планувальної організації, а також виведено площі приміщень ДРЦ та пропозиції щодо нормалей основних планувальних елементів ДРЦ УГКЦ;
- відповідно до визначених принципів, сформовано рекомендації щодо функціонально-планувальної, містобудівної архітектурно-композиційної організації духовно-реколекційних центрів УГКЦ.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Детальне ознайомлення з текстом представленої дисертації, дає підстави стверджувати, що основні наукові положення та висновки, які автор запропонувала в дисертації, теоретичні та практичні результати, які винесено на захист, належним чином обґрунтовані, що підтверджується як коректно визначеною метою, так і структурно упорядкованою постановкою наукових та прикладних завдань дослідження. Висновки дисертанта всебічно аргументовані та відповідають реаліям сьогодення.

Обґрунтованість наукових положень дисертації підтверджується масштабністю використаних знань та узагальненням теоретико-методологічних досліджень в різних галузях науки, міждисциплінарним апаратом дослідження, застосуванням сучасних методів дослідження та оприлюдненням отриманих автором результатів на багатьох міжнародних та всеукраїнських конференціях.

Викладене дає підстави для позитивного висновку щодо наукового рівня та достовірності теоретичних положень, а також значущості прикладних рекомендацій дисертаційного дослідження, які винесено на захист.

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає у можливості використання його положень та висновків в архітектурній освіті, зокрема при розробці навчальних програм, лекційних курсів. Автором розроблені проектні пропозиції парафіяльного катехитичного центру у м. Івано-Франківську, паломницького духовно-реколекційного центру у с. Погоня Тисменицького району Івано-Франківської області та молодіжного духовно-реколекційного центру у с. Рибне Тисменицького району Івано-Франківської області.

Повнота викладу матеріалу дисертації в опублікованих працях та авторефераті. Результати дисертації опубліковано у 20 наукових працях, з них 9 статей у фахових виданнях України, 2 статті у зарубіжних збірках наукових праць та виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних та 7 тез доповідей конференцій. У публікаціях автора у повній мірі висвітлено результати дослідження.

Оцінка мови, стилю та оформлення дисертації та автореферату. Дисертаційну роботу написано на високому професійному рівні, текст чітко структурований. Дисертація добре проілюстрована та виконана згідно з вимогами до оформлення наукових праць, із застосуванням сучасних методів опрацювання аналітичної інформації.

Автореферат ідентичний змісту дисертаційної роботи. Оформлення дисертаційної роботи та автореферату відповідає вимогам МОН України. Автореферат написаний з використанням сучасної наукової термінології. У тексті автореферату відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого автором дослідження. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Однак, окрім викладеного вище, детальний аналіз представленої на розгляд дисертації дозволив також виявити ряд **побажань та зауважень** до здобувача наукового ступеня, які загалом зводяться до наступного:

1. Термінологічний словник, на мій погляд перенасичений багатьма загальновідомими термінами та поняттями.

2. Автором опрацьовано значний об'єм статистичної інформації, що безперечно є суттєвим надбанням роботи. Однак доцільніше було б розмістити дану інформацію у додатках.

Проте, зазначені зауваження принципово не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи і є додатковим свідченням складності та багатоаспектності проблем, піднятих в роботі. Автору вдалося продемонструвати вміння ставити важливі проблемні завдання, вірно формувати наукову аргументацію, систематизувати та узагальнювати отримані результати та формулювати переконливі наукові висновки. Враховуючи вище зазначене, маю підстави стверджувати, що дисертація на тему " Архітектурно-планувальна організація духовно-реколекційних центрів Української Греко-Католицької Церкви " є самостійною завершеною науковою роботою, становить суттєвий внесок в теорію та практику архітектури, відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, а її автор Голубчак Катерина Тарасівна заслуговує на присудження наукового ступеня **кандидата архітектури** за спеціальністю 18.00.02 - архітектура будівель та споруд.

Офіційний опонент:

Доктор архітектури, професор,
завідувач кафедри образотворчого мистецтва
Факультету культури і мистецтв Східноєвропейського
національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк

О.В. Лесик

Підпис засвідчую:

